

NRC Handelsblad Vrijdag 11 mei 2012

«Indische literatuur»

Ach, al die onwetende Hollanders

door Kester Freriks

Weg uit Indië was weg uit het paradijs. En nog steeds kijkt men daar graag op terug. Maar doen 'Indo'-schrijvers dat ook als zodanig?

Deze identiteitscrisis is voor Alfred Birney, een auteur die zich nadrukkelijk 'Indo' noemt, een van de drijfveren van zijn werk. In het essay *De dubieuzen* spreekt hij zijn verbazing uit over de zo westers georiënteerde Nederlands-Indische canon. Altijd weer Multatuli, Couperus en *Orpheus in de dessa* van Augusta de Wit met de blanke visie op de inlanders die vol geheime krachten en bijgeloof zouden zijn. Birney's felle polemiek laat zien dat de canon van de Nederlands-Indische literatuur getuigt van 'blanke arrogantie' jegens de Indo. Deze waren 'Hollander noch Javaan. Ze zaten ertussenin. Dat maakte hun positie zo uniek. En ongrijpbaar, en vooruit: soms ook onbegrijpelijk.'

Vergeeten auteurs

Birney pleit voor onbekend gebleven schrijvers die, meer dan welke Nederlandse auteur ook, een anti-westers vertelperspectief kiezen. Ten onrechte vergeten auteurs als Victor Ido, Dé-lilah en J.E. Jaspers verdienen aandacht. Birney: 'Wanneer men stelt dat Indische Nederlanders met een onderhuidse wrok rondlopen, dan betreft dat in de eerste plaats wrok over het volslagen gebrek aan kennis van de Hollander over de Indische cultuur en de Hollandse geschiedenis in de kolonie. [...] Wrok onder Indo's voert altijd terug op onwetendheid bij Hollanders. Voert terug naar de steevaste weigering om de Indische geschiedenis te integreren in de Nederlandse geschiedenis achter de duinen.'

Birney stelt een roman als *De diepe stroom* van J.E. Jaspers, verschenen in 1910, dus tien jaar later dan *De stille kracht*, boven Couperus' roman omdat Jaspers de lezer dichterbij de dessa brengt, de Indo. Hij schrijft: 'De Indische cultuur is van oorsprong een mengcultuur *als gevolg* van het kolonialisme.' De blanke had geen oog voor die mengcultuur, betoogt Birney. Hij keek met superieure, eurocentrische blik op die mengcultuur neer.

Alfred Birney: *De dubieuzen*. In de Knipscheer, 224 blz. € 18,50